

LIETUVOS
Karinių Ramovės

R. KUMIKAS

Pažymėtini įvykiai prieš 10 metų.

1919 metų rugpiūčio mėnuo.

15 d. Panevėžio grupės bare mūsų žvalgai prisiartinę prie bolševikų kulkosvaidžių ties Kaupiškiais (6 klm. į pietus nuo Beverno) mėgino pulti, bet iš 4 kulkosvaidžių apšaudyti buvo priversti atsitraukti. Bolševikai puolė Aleksandravėlės miestelį, bet buvo atmušti.

16. d. Panevėžio grupės bare bolševikai didelėmis jėgomis puolė Aleksandravėlės miestelį. Po vienos valandos kautynių bolševikai buvo atmušti. Mūsiškiai išvaikė bolševikus iš Savėnų kaimo (6 klm. į šiaurę nuo Suveko). Kautynėse mūsiškių sužeistas 1 karininkas ir 1 kareivis.

17 d. Panevėžio grupės bare mūsų žvalgai prislinko prie Gudų kaimo (6 klm. į šiaurę nuo Suveko). Kautynėse buvo pavartotos granatos ir durtuvai. Bolševikai išsklaidyti. Paimta 1 bolševikas nelaisvėn, 1 šovinių vežimas ir 2 arkliai. Mūsiškių 1 sužeistas ir 3 dingę be žinios.

Kitoje vietoje bolševikai apsupė mūsų sargybą iš 3 žmonių. 1 paėmė nelaisvėn, 1 už priešinimąsi sušaudė ir 1 pasisekė pabėgti. Mūsiškiai bolševikus palydėjo 15 artilerijos šovinių.

18 d. Panevėžio grupės bare mūsų žvalgai priėjo prie Kr. Murovanka (5 klm. į pietus nuo Beverno). 1 bolševikas užmuštas ir 1 sužeistas.

„ Nuvyko į Rygą mūsų karininkas palaikyti ryši tarp Lietuvos ir Latvijos - Estijos kariuomenių.

19 d. Panevėžio grupės viduriniame bare bolševikai didelėmis jėgomis su kulkosvaidžiais puolė mūsiškius ties Aleksandravėlės miesteliu, bet buvo atmušti. Paimta 3 bolševikai nelaisvėn.

20 d. Panevėžio grupės bare ties Uličėlos kaimu (5 klm. į pietų vakarus nuo Eglaitės) įvyko didelių partijų žvalgų susirėmimas. Kautynėse dalyvavo iš abiejų pusių artilerija. 1 bolševikas paimtas nelaisvėn.

„ Ukmergės grupės bare paliai Degučius bolševikai iškabino aerostata. Viduriniame bare bolševikai pradėjo eiti pirmyn ir buvo užėmę mūsų senus apkasus, bet, iš artilerijos apšaudžius, bolševikai su nuostoliais pasitraukė. Paimta 1 bolševikas raitelis su pabalnotu arkliu.

21 d. Buvusis krašto apsaugos ministeris karininkas Merkys paskirtas karininku ypatingiems reikalams prie krašto apsaugos ministerio, o karininkas Žadeikis pradėjo eiti krašto apsaugos ministerio pareigas.

„ Iš Kuršo į Vaškų miestelį atėjo bermontininkų su kulkosvaidžiais.

22 d. Panevėžio grupės bare bolševikai visą naktį nerimavo, leido aukštyn raketas. Mūsiškiai išvijo bolševikus iš Uličėlos kaimo (5 klm. į pietų vakarus nuo Eglaitės). Paimta 1 bolševikas nelaisvėn.

„ Ukmergės grupės baro dešiniajame sparne mūsų žvalgai, prisiartinę prie bolševikų apkasų, įmetė keletą granatų. Bolševikai pradėjo šaudyti iš kulkosvaidžių ir patrankų. Kita mūsiškių žvalgų grupė susirėmė su bolševikais ties Balčių dvaru (6 klm. į rytus nuo Antalieptės).

1 komunistų komisaras užmuštas. Mūsiškių sužeistų 2 kareiviai ir 1 arklys.

22 d. Panevėžio grupės bare bolševikai laikosi linijoje: Bevern - Briediškiai (4 klm. į pietus nuo Beverno) - Kaupiškiai (6 klm. į pietus nuo Beverno) - Kaln-Berze (4 klm. į šiaurę nuo Eglaitės) - Lassen - Dorotenhof (2,5 klm. į pietų vakarus nuo Eglaitės) - Čuvikai (6 klm. į šiaurę nuo Suveko) - Vaidminiai (2,5 klm. į šiaurę nuo Suveko) - Kukliai (1 klm. į šiaurę nuo Avilių ežero).

„ Ukmergės grupės bare — Avilių dvaras — Stainiškiai (0,5 klm. į šiaurę nuo Avilių bažnytkaimio) - Margarapolis - Mažvyčiai (2 klm. į pietų vakarus nuo Avilių) - Naujasodė (ties Vensavų ežeru) - Jozefavo dvaras — Jakunčiai (5 klm. į šiaurės rytus nuo Antalieptės) - Baltriškių bažnytkaimis — Ribokiškiai (5 klm. į rytus nuo Antalieptės) - Verugiškiai (4,5 klm. į vakarus nuo Degučių) - Bružai (4 klm. į vakarus nuo Degučių) - Šiukščiai (2 klm. nuo Degučių plentu link Daugailių) - Galminiai (4 klm. į pietų vakarus nuo Degučių) - Bikėnai (3 klm. į pietus nuo Degučių) - Biržūnai (4 klm. į šiaurę nuo Salako) - Sarakauka (1 klm. į šiaurę nuo Luodžių ežero) - Žagarinė (7 klm. į rytus nuo Salako).

„ Suvalkijoje lenkų brigada įėjo į Suvalkų miestą tarytum užimti maršalo Fošo nustatytos demarkacijos linijos. Vėliau lenkų partizanai užpuolė mūsų sargybas: Tartak - Ruda, Ruska - Wysoki, Most - Studziany, Las - Froneki linijoje. Tartake visus mūsų kareivius paėmė nelaisvėn.

Tą pat dieną lenkai skaičiuje 300 žmonių puolė Seinus. Pirmas puolimas buvo atremtas.

Banginių medžioklė elektros pagalba.

Norvegai išgalvojo naują būdą banginiams medžioti — elektros pagalba. Iki šiol tie jūrų milžinai, kurie kartais pasiekia net 12 sieksnių ilgio, buvo medžiojami dviem būdais. Vienas tų būdų, tai tam tikros ieties — inkaro („harpūno“) metimas į banginį. Ietis — inkaras būna tvirtai pririštas prie laivo. Sužeistas banginis velka paskui save laivą, kol išsenka jo paskutinės jėgos. Tada žvejai, prisiartinę prie jo, užmuša. Kitas būdas banginiams medžioti — tai sprogstamosios medžiagos pagalba, kuri pritvirtinama prie tos ieties — inkaro. Abu šie būdai praktikoje yra nelabai patogūs, be to, gana pavojingi.

Naujais išrastu būdu medžiojant banginius, ietis — inkaras laidininkų bus sujungtas su elektros šaltiniu. Pataikius banginį, per laidininką bus paleista stipri elektros srovė, kuri akimirksnyje banginį užmuš.

Kaip šviečiami turkai.

Kaip žinoma, Turkijos reformatorius, dabartinis jos prezidentas Kemal Paša, nuo šių metų pradžios vietoj nepatogaus turkų alfabeto, įvedė lotynų alfabetą. Bet kad greičiau naujasis raštas prigytų, reformatorius vartoja įvairiausių priemonių. Taip dabar visuose miestuose ir miesteliuose įsteigtos mokyklos suaugusiems, kuriose mokoma naujo rašto ir skaitymo. Šis mokymas yra privalomas visiems piliečiams nuo 16 iki 40 metų amžiaus (nelankantiems kitų mokyklų). Vėliau bus daromi egzaminai, kurių neišlaikę bus baudžiami pinigine pabauda arba kalėjimu. Be to, Turkų vyriausybė neseniai išleido įsakymą, kad asmens, norį susituokti, turi pakankamai mokėti lotynų raidėmis skaityti ir rašyti. Nemokantieji negalės susituokti.

LIEPUS
Karinių Ramovės

KARIYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XI metai.

Kaunas, 1929 m. rugpiūčio m. 15 d.

Nr. 32 (532)

Tautos šventę bešvenčiant.

Vardadieniai, gimimo dienos, — visada didelės ir reikšmingos sukaktuvės kiekvieno žmogaus gyvenime. Gerai jau žinom ne tik iš kitų, bet ir iš mūsų pačių patyrimo, kaip ruošiamasi toms šventėms, su koku pasiilgimu ir džiaugsmu jos sutinkamos ir kaip linksmai — kukliai ar iškilmingai — praleidžiamos.

Džiaugiasi tuomet ir visai kitaip nusiteikęs ne tik pats šventės kaltininkas, bet ir visa jojo šeima, giminės ir pažįstamieji.

Tauta tai ne vienas žmogus ir ne vieno jo smulkesnieji laikini interesai. Tauta didžiulė visų profesijų, luomų ir padėties žmonių šeima. Tauton susiburia didieji praeities, dabarties ir ateities reikalai, rūpesčiai ir svarbesnieji visų bendri uždaviniai.

Taigi, Tautos šventė kur kas didesnė, kur kas prakilnesnė ir reikšmingesnė, negu atskiro žmogaus bet kokios sukaktuvės.

Šit kodėl ir rugpiūčio 15 d. kuo plačiausiai, kuo iškilmingiausiai turi būti švenčiama kiekviename mūsų žemės kampely, kiekvienoj kariuomenės daly ir sodiečio lūšnelėj.

Rugpiūčio 15 dieną didelė mums šventė todėl, kad čia įeina ir Vasario 16 d. atidėtos iškilmės — didysis mūsų kariuomenės paradas — ir gegužės 15 d. minėjimas, ir gražioji rudens Žolinių bažnytinė šventė, kurią taip plačiai, taip iškilmingai mūsų žmonės švenčia.

Ta prasminga diena, kaip matot, turtinga didelėmis intencijomis. — Čia mūsų atgijimo arba Nepriklausomybės minėjimas, čia mūsų stiprėjimo bei susipratimo džiaugsmas, čia, pagaliau, mūsų pasiryžimo ir naujų vilčių brendimas.

Tačiau tas mūsų pasiryžimas ir naujos viltys tik tuomet stiprės, jei Tautos šventės prasmė ne tik pakels mūsų jausmus, iškilniau nu-teiks, bet ir mūsų sąmonę bei protą giliau palies.

Besidžiaugdami laimėjimais, visada turime atsimiti ypatingą šiuo metu mūsų padėtį. Viduj vis dar tebedrumsčia ra-

Respublikos Prezidentas Antanas Smetona apvažiuodamas sveikina kariuomenę parado metu.

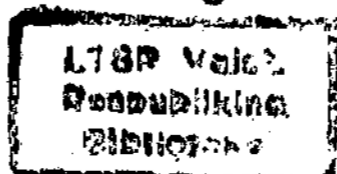
mumą visoki išdavikai ir mūsų priešų agentai. Vilnius vis dar tebedraskomas klastingojo lenko.

Bet, kaip parodė buvusieji įvykiai, jokie vidaus ir išorės priešai nėra mums baisūs, kol mes vieningi, kol rimtai dirbam savo Tautos darbą ir einam tikrųjų savo vadų rodomu keliu.

Tais atžvilgiais rugpiūčio 15 d. ypatingai turi būti svarbi mūsų kariams.

Mes, kariai, visada ir visur pirmieji šaukiami ir visada pasiryžę pavojų atremti. Per Tautos šventę ne tik turim tai parodyti, bet daug stipriau pabrėžti, kad mūsų eilės tikrai stangrios ir tvirtos, žingsniai laisvi ir smarkūs, o valia — vieninga ir nepalaužiama.

Kpt. Balčiūnas.

Mūsų artilerininkai parade.

Dar vieną maršą!

Dar vieną maršą gauskit trimitai,
— lai kojos jaučia smėly granitą,
lai visos kliūtys iš kelio ritas,
smarkiau už šūvj, už dinamitą,
lai plaka širdys jaunos' krūtinės':
čia eina sūnūs laisvos Tėvynės.

Dar vieną šuolį, dar vieną kliūtį,
nulėk, raitasis laukų klajūne. —
Žinai, kad pėda turės gi būti,
kur ilsis kaulai tėvų — galiūnų.
Turės gi žirgas žaibus įskelti,
kur Gedimino vartai užkelti.

O ten, padangės', kur sparnas rėžia
Vagas, per pilkus debesų plotus. —
Išpauk dar vieną galingą rėžį,
ties tėvų kalnu kaulais nuklotu.
Apsuki ratą ir ilsink sparnus,
o, galingasis, erdves pavergęs!

Ir, tu, kurs banga erdves perskrodi,
pasiųski žinią senai Europai,
lai žino minios ir tavo žodį:
galiūnų žygiu laimėti kopia.
Težino plotai melsvųjų tolių,
kad mūsų gandas — tartas senolių.

D-nas.

Mūsų gusarai
iškilmės maršu

Varpams gaudžiant.

Kam gaudžia bažnyčių varpai, o orkestro garsai,
ritmo galia, skelbia galingą maršą, ko dunda, keliai, o
kryžkelės mirga nuo skubančių į didelę šventę.

Koki valdovo galia įsakė plaukti šitiems didvy-
riams, kurių galingi žvilgsniai nebijo ir nežino, kas
tai yra: būti nugalėtu.

Kokios šventės gandas šaukia plienų žvangantį
karžygi, kokios saulės vilioja tą, kurs padangių jūroje
plauko sparnais raižydamas debesų plotus.

Kas šaukia tą laisvų laukų erelį, kurs plieno pa-
sagomis, šimtuose kilometru, savo žymes paliko, ir
skraido kaip vėjas.

Kam išdidus žmogus švenčių nuotaiką veide
įspaudė ir pilnas galingumo ir pasiaukojimo paklydo
vėliavų miške.

Dėl ko senasai tėvas šiandien pravirko ir, pašau-
kęs savo anūką, tarė: tu, kai užaugsi, būki tokiu kar-
žygiu, kurio žygiai ir pasiaukojimas nauju karžygio
laimėjimo garsu suskambėtų.

— Tam, kad žmogus eitų savo pareigas ir teisės
vėliavą dabotų — sako minia susirinkusių.

— Tam, kad žmonijos istorija nesumenkėtų, ne-
tekusi karžygių, — kalba seni baltagalviai seniai.

— Tam renkasi karžygiai, kad kapuose gulintieji
didvyriai ir jų garbingi darbai tekėtų, kaip galinga
upė, kartų kartomis.

— Tam čia atėjo, kad pasakytų pasauliui, jog
galingasis žmogus, su galinga laiko ir darbo dovana,
moka rasti kelią, kurs jį veda į laisvės ir nepriklau-
somybės gyvenimą, o jis moka jį apginti.

L. Dovydenas

Dešimtoji butegeidiečių šventė.

Pulkas savo metines šventes apvaikščioja visados liepos mėn. 1 d., bet šiais metais visos šventės iškilmės, dėl įvairių aplinkybių, nukeliamos į rugpjūčio 15 d., kada švenčiama ir Tautos šventė. Tą dieną mini savo gyvenimo pirmutinį dešimtį vienas iš žymesniųjų širvintų ir Giedraičių kautynių dalyvis, 7 p. Ž. K. Butegeidžio pulkas.

Šis pulkas, gavęs bendrojo pulkų skaičiaus 7-tąjį numerį, vienas iš pirmųjų stojo prieš bermontininkus, kurie, kaip klaidūs debesys, iš vakarų plūdo į mūsų kraštą. Pirmosios pulko kautynės įvyko Baisogalos apylinkėse, kur pulkas turėjo pirmutinių savo karo aukų. Bermontininkus persekiodamas, 7 p. pulkas, kartu tuo laiku veikiant ir kitoms dalims, perėjo visą Žemaitiją.

1920 m. su pirmosiomis dalimis 7-tasis p. pulkas vėl pakėlė jau kartą nuimtą nuo Gedimino bokšto Lietuvos valstybinę vėliavą ir spalį 9 d. tais pačiais metais paskutinis išėjo iš senos sostinės.

Daug Tėvynei patarnavusiam 7 p. pulkui linkėkim sėkmingos kloties ir II dešimtmetyje. Butegeidiečiai, stiprinkite savo dvasią ir pasiryžimą! Dar priešai nenurimo! Jie tebesikėsina pagrobti ir paskutinius du mūsų krašto trečdalius! Tegu butegeidiečiai nutrauks nuo Gedimino bokšto lenkų erelį ir su Vytimi iškels mūsų valstybinę vėliavą, kaip buvo padarę 1920 metais.

7 p. Ž. K. B. p. istoriška apžvalga.

Išsiskyrimas iš Kauno komendantūros.

1919 m. liepos mėn. 1 d. 1, 2, 3, ir 4 pėst. kuopos, ryšių, grenadierių ir kulkosvaidininkų komandos išsiskyrė iš Kauno karo komendantūros ir sudarė Kauno batalioną. Kaip atskira dalis, Kauno bata-

lionas Kaune Žaliojo kalno kareivinėse išgyveno apie 3 mėn. Kauno gyvenimo dienos buvo paprastos ir vienodos. Batalionas darė rikiuotės užsiėmimus, mokėsi, ėjo įgulos tarnybą mieste, kur tuo laiku dar tebešeimininkavo vokiečiai, savo soldatenratų valdomi. Jie darydavo daug visokių nusižengimų. Retkarčiais užpuldinėdavo ir šiaip kabindavos prie lietuvių kareivių, dėl ko bataliono kariams yra tekę keletas aštrių susirėmimų turėti.

Rugsėjo mėn. 1 d. bataliono 3 kuopa, karūžo, dab. kapitono, Černiaus vedama, buvo išsiųsta Vilkmėrgės komendanto žinion.

Spalį 9 d. batalionas gavo įsakymą vykti į Baisogalos apylinkes prieš bermontininkus žvalgybą vesti. 10 d. batalionas išėjo iš Kauno. Išvykstant stotyje, karin. Petrauskas, buvęs bataliono vadu nuo pat įsisteigimo dienos, perdavė batalioną karin., dab. pulk., Adamkavičiui. Su nauju vadu batalionas nuvyko į savo paskyrimo vietą.

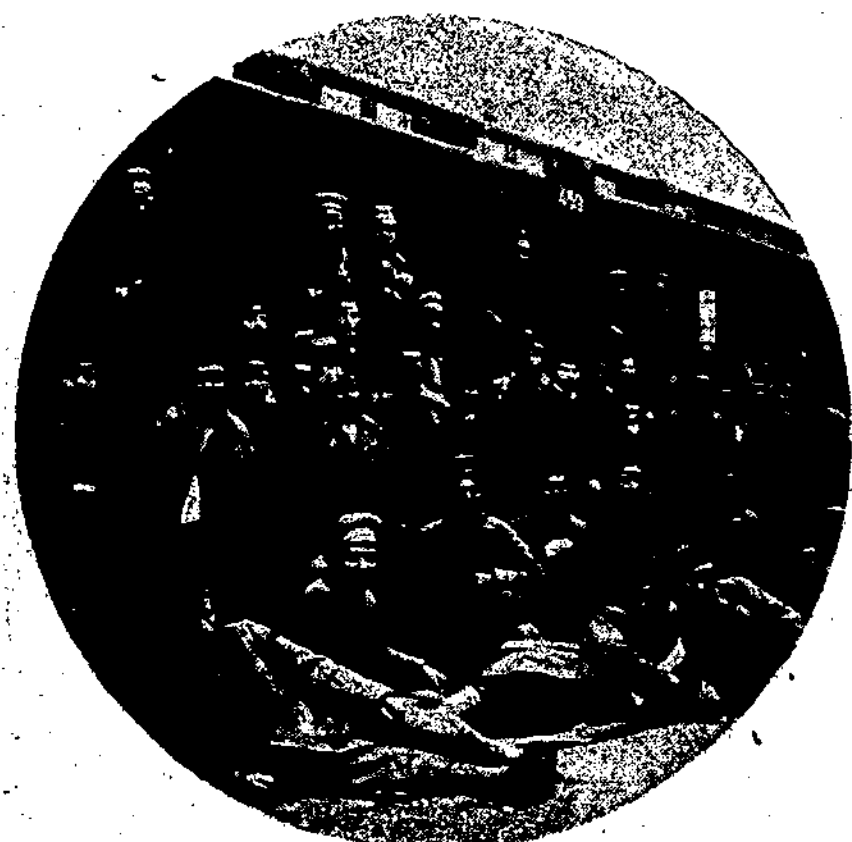
Veiksmai Žemaitijoje ir pirmosios kautynės.

Jau to paties mėnesio 15 d. pulko 1 kuopos žvalgai susitiko su priešų Daugelaičių dvare. Įvyko susišaudymas. Priešas buvo sustabdytas.

Čia pulkas paėmė pirmutinius savo kovų belaisvius. — 2 bermontininkų kareivių. Per susišaudymą nušauti 2 mūsų kareiviai: Gracijonas Sakalauskas ir Jonas Jagminas. — pirmutinės pulko karo aukos.

Batalionas buvo visiškai nepratęs kautis. Turėdamas stiprių su priešų susirėmimų, buvo priverstas kelis kartus pasitraukti. Bet tolimesni su priešų susitikimai pratino butegeidiečius kautynėms, ir pagaliau jie pradėjo imti viršų.

Vėliau lapkričio 15 d. batalionas gavo įsakymą vykti per Raseinius ir ne vėliau 20 dienos užimti Tauragę, kad užkirstų vokiečiams kelią pasitraukti į Mažąją Lietuvą. Per 4 dien. pulkas, padaręs daugiau ne 80 klm. žygį, ir po to trumpų su vokiečiais k-tūros kareiviais ir žandais kautynių, paėmė Tauragę.

Lietuviai grįžta iš Rusijos (1918 m.).

Prie papuoštų vartų.

Pasiruošę žygiuoti į frontą.

Tuo būdu vokiečių traukimas iš Lietuvos Šiaulių—Tauragės — Pogėgių geležinkeliu buvo sustabdytas.

Tuo laiku jau buvo surinkta ir pirmoji pulko moko- komoji komanda.

Dabartinis 7 p. pulko vadas plk. Genys savo kabinete.

Sėkmingai Žemaitijoje veikiančią 7 p. pulką sutrukdė Santarvės valstybių karo misija Lietuvoje. Jos šefas gen. N i s e l i s pareikalavo iš mūsų vyriausybės atitraukti kariuomenę iš Tauragės ir palikti laisvą vokiečiams pasitraukti kelią.

Batalionas, vos tris dienas pabuvęs Tauragėje, atitraukė ir užėmė barą prieš Smalininkus. Jurbarkė b-nas padidėjo — prisidėjo dar viena kuopa su vadu karininku Kemėžiu. Dabartinė b-no sudėtis buvo 5 pėst. kuopų, mokomosios, grenadierių, kulkosvaidininkų ir ryšių k-dų.

Vokiečiai dar nebuvo visiškai nurimę. Jie besitraukdami apsistojo Lydavėnų rajone ir ten ėmė koncentruoti savo kariuomenę. Kauno batalionas, vos savaitę pabuvęs Jurbarkė, gruodžio 3 d. gavo įsakymą vykti Lydavėnų rajonui ir užimti barą paliai Šiaulių - Tauragės geležinkelio liniją, kad sutrukdytų vokiečių koncentraciją Lydavėnuos. Batalionas tą savo uždavinį atliko per 10 dienų, po to vėl grįžo į Jurbarką.

1919 m. lapkričio 8 d. Kauno batalionas liko 7 pėst. pulku pavadintas.

Jurbarkė batalionas išstovėjo vieną mėnesį ir laikė užėmęs barą nuo Sartininkų iki Nemuno ties Jurbarku.

1920 m. sausio 9 d. 7 pėst. pulkas liko pavadintas 7 p. Žemaičių Kunigaikščio Butėgeidžio pulku.

Telšių visuomenė 7 p. Ž. K. B. pulkui padėjo už jų krašto apgynimą ir įteikė su gražiu užrašu vėliavą, kuri dabar Kauno Muziejuje, pulko skyriuje.

Lenkų fronte.

1920 m. sausio 15 d. pulkas, išvalęs Žemaitiją, išvyko į lenkų frontą, į Vilkmėrgės apylinkes, ir prie demarkacijos linijos užėmė barą tarp Kurklių ir Veprių. Čia įvykdavo nedidelių, bet dažnų susirė-

mimų su lenkais, kurie labai dažnai užpuldinėdavo pulko uztvoras. Šiame rajone pulkas išbuvo apie 6 mėnesius.

Tuo laiku bolševikų — lenkų fronte ėjo pasiruošimai didelėms kautynėms. Raudonarmiečiai gerai sugrupavo savo jėgas ir ėmė spausti lenkus visu frontu ir veržėsi krašto gilumon Varšuvos kryptimi.

Tuo laiku jau tarp Lietuvos ir S. S. S. R. veikė sudarytoji taikos sutartis.

Mūsų vadovybė įsakė užimdinėti lenkų apleidžiamus plotus. Pulkui įsakyta žygiuoti paskui besitraukiančius lenkus iki sutartimi nustatytos su rusais valstybės sienos. Po savaitės žygio pulkas pasiekė Švenčionių, Naručio ir Svyrių ežerų liniją. Pulkas štabas apsistojo Pabradėje. Čia buvo daug bolševikų kariuomenės, kuri iškrikusi, be drausmės, maisto ieškodama, atsidurdavo toli mūsų pulko užpakaly ir plėšdavo gyventojus.

Tokie nuolatos kylą pulko užpakaly neramumai privertė pulką pasitraukti atgal, ir jis užėmė barą apie 6 klm. į vakarus Vilniaus — Nemenčino — Pabradės kelio. Štabas persikėlė į Paberžę.

Kada bolševikai praėjo, pulkas vėl grįžo į Pabradę ir užėmė sutartimi nustatytą Lietuvos - Rusijos sieną.

Prieš 10 metų. . . 7 p. Ž. K. B. pulko karininkai: ats. kar. Vedzėmelis (su barzda) ir kpt. Černius, 1920 m. pabėgę iš lenkų nelaisvės.

Įėjimas į Vilnių ir vėliavos pakėlimas Gedimino kalne.

Bolševikai buvo paėmę Vilnių ir jo nebenorėjo palikti. Miestas, girdi, jiems buvęs reikalingas, kaip bazė prieš lenkus. Bet Lietuvos vyriausybė griežtai pareikalavo per 3 dienas išeiti iš miesto, ir mūsų kariuomenei įsakyta tuojau užimti Vilnius.

Rugpiūčio 26 d. 7 p. pulkas, kartu su kitomis dalimis, įėjo į Vilnių. Buvo iškilminga valanda. Jaunoji Lietuvos kariuomenė su dideliu džiaugsmu vėl įžengė į seną Lietuvos sostinę. Į tą miestą, kurio netekimas visiems skaudžia žaizda ir giliu kovos ūpo impulsu buvo virtęs.

Pulkas, orkestrui griežiant, didžiulėms žmonių minioms gėlėmis ir linksmomis šūkavimais sveikinant, su dainomis, per Naująją Vileiką, įėjo į miestą. Visus buvo apėmęs didelis džiaugsmas, kariai visiškai buvo pamiršę nuovargį.

Žmonės labai stebėjosi, kad mūsų kareiviai taip tvarkingai ir gražiai aprenkti, žvalūs, su kuriais čia stovėję bolševikai visiškai lygintis negali.

Pulkas apsistojo Šnipiškių kareivinėse.

Tos pačios dienos 18 val. 15 min. pulkas dalyvavo iškilmingame Lietuvos vėliavos pakėlime Gedimino pilies bokšte. Visos Vilniun atvykusios dalys buvo išsirikiavusios ties pilimi. Bokšte, vėliavai pakylant, I-moji baterija saljutavo, ir kariuomenė gerbė šautuvais.

Išvykimas į Gardino ir Druskininkų apylinkes.

Rugsėjo 22 d. pulkas vėl paliko Vilnių ir išvyko į Gardino ir Druskininkų apylinkes prieš lenkus. Nes tuo laiku rūsai buvo pradėję trauktis, ir lenkai vėl didelėmis jėgomis puolė Lietuvą. Kad sutrukdytų lenkų persikėlimą per Nemuną, III-čias pulko batalionas nuvyko į Ožę, I-mas į Pariečį. II batalionas paliko III divizijos sudėty, Varėnos apylinkėse. Šiame bare, iš visų pusių apsuptas, I batalionas žymiai nukentėjo, o III b-nas buvo patekęs toli lenkų užpakalin.

III bataliono veiksmai užfronty.

III b-nas, kaip avangardas, visa diena anksčiau išvyko iš Vilniaus ir privalėjo ginti barą paliai

Vyr. Št. viršininkas gen. št. pulk. Kubiliūnas apžiūri 7 p. pulką.

Ožę (Hoža) tarp Grandičos ir Juodosios Ančios. Batalionas paskubomis perėmė barą iš 2 p. pulko III b-no. Nebuvo jokių ryšių. Tuo tarpu lenkai jau buvo sutraukę daug savo jėgų už Nemuno Sapockinės rajone ir rengėsi pulti Ožę.

Bataliono vyriausias tikslas buvo kaip nors greičiau susijungti su I bat. ir kitomis dalimis.

Iš pradžios lenkai norėjo, kad batalionas geruoju leistų jiems persikelti per Nemuną, bet, deryboms nieko nepelnę, pradėjo pulti visomis kryptimis. Batalionas, pasidalinęs į dvi dali, sėkmingai atmušė lenkus ir iš Ožės pasuko Pariečio kryptimi, kur turėjo būti I b-nas. Bet Pariečy mūsų kariuomenės jau nebebuvo, ir per jį Senos Rūdos link traukė didelės lenkų jėgos.

Batalionas vėl grįžo į Rybnicą. Kelionės išvarginti kareiviai buvo labai pailsę. Naktys šaltos ir lietingos. Pagaliau pasibaigė maistas, kareiviai žygiavo alkani. Buvo kareiviams įsakyta einant per laukus rinkti nuo dirvų bulves ir dėtis į kišenes, kad vėliau būtų kuo sriubos išsivirti. Vietos gyventojai visiškai nieko neturėjo, buvo smarkiai perinančių kariuomenių apiplėšti ir nieko iš jų nebuvo galima gauti.

Jonas Biržietis.

Viršilos pasaka.

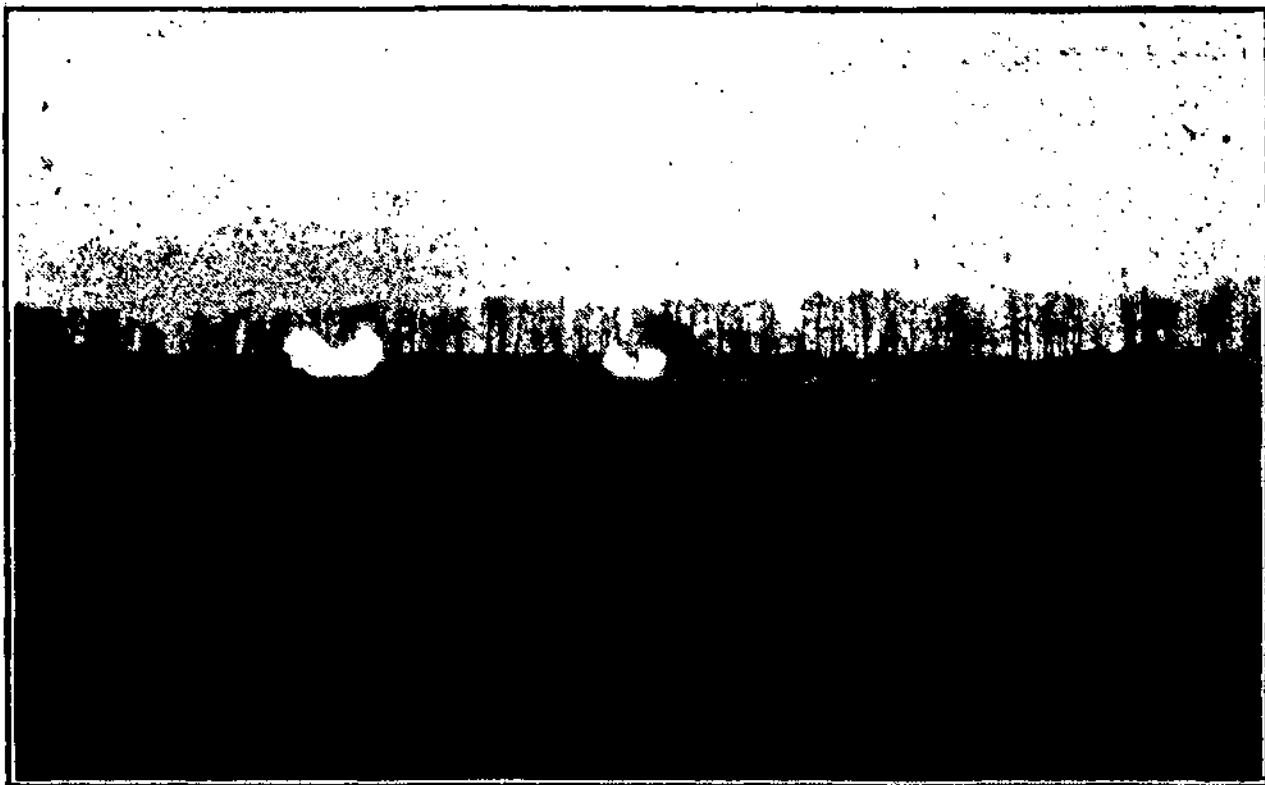
I.

Skambėjo, vyrai, mūs daina.
Netaip dainavom, kaip šiandieną:
Perkūnijos trenksmu ir plienu
Skambėjo, vyrai mūs daina.
Raudojo motina sena,
Raudojo sesės šilkakasės.
Ir kas tik gyvas žemėj kasės...
Ir žemė buvo kruvina.
Ir vis skambėjo mūs daina, —
Daina ugnies ir šalto plieno.
Mes neturėjome draugų;
Kiekvienas mums tik pančius kalė.
Bet mes subūrėm visą galią,
Mes visgi radome jėgų
Ir iškasėm ant mūs laukų
Kapus jiems! nes jie pančius kalė.
Nelygi buvo ta kova,

Bet švietė mūsų vėliava,
O iš mūs kraujo dygo rožės!..
Ir amžių karstas atsivožė,
Ir prisikėlė Lietuva
Silpna, suvargus, bet laisva.
Tik ne taip greit tatai įvyko
Ir ne taip lengva buvo mums,
Kaip čia nupasakojau jums.
Ne vienas invalidas liko,
O kryžių, kryžių kiek išdygo!
Tik kryžių karžygių — draugų,
O kiek našlaičių jų vaikų,
Jų motinų, sesučių, brolių
Kaimynai užkasė po moliu!..
Užteko, vyrai, mums vargų,
Ir bado, šalčio prikentėjom.
Bet, vyrai, mūs daina skambėjo,
Daina karšta, kaip mūsų širdys,
Daina žiauri, kaip mūsų priešas
Ir galinga, kaip mūsų kirtis,
Daina ilga, kaip kelias viešas.
Ar tai naktelė, ar diena —
Skambėjo, vyrai, mūs daina.

Tą dainą protėviai dainavo,
Užsėdę ant širmukų savo.
Jos klausės lenkai ir maskoliai,
Kryžiuočiai ir totoriai Krimo.
Tik nūn mūs gerklės lyg užkimo,
Bet mes ją dar dainuosim, broliai!
Išaus diena, —
Skambės daina
Ir geležinis vilkas staugs,
Lietuvius šauks
Pilis sena...
Ir vėl jie eis
Ugnies keliais,
O trispalvė į Vilnių ves, —
Dainuosim mes
Ginklų vamzdžiais!
Žaibų ugnis
Nušvies naktis;
Perkūnas baltą arą trenks,
O mūs Vytis
Į sostą žengs!"

Rugsėjo 25 d. batalionas pasiekė Paežerius ir sužinojo, kad iš užpakalio jį seka didelės lenkų raitininkų dalys. Kareiviai visą laiką išlaikė pavyzdinę drausmę.

Granatų sprogdinimo pratimai 7 p. pulke.

Kareiviams ir arkliams būtinai buvo reikalingas poilsis. Vos spėjusiems sumigti kareiviams, tuojau teko keltis, nes bolševikai ėmė visais keliais trauktis Gardino kryptimi. Batalionas pasuko Lydos kryptimi, kur sužinojo, kad jau lenkai yra toli pirmyn praėję. Bet pagaliau pasiekė Bagdonavą ir čia sužinojo, kad lenkai dar nesuspėjo pereiti Klevos upelio ir liko bataliono kairėje. Tuo būdu liko dar neuždėngtas Vilniaus — Ašmenos kelias.

Nors žmonės taip buvo pavargę, kad bent kiek sustojus, virsdavo žemėn ir miegodavo, kaip negyvi, bet paskutinė į laisvą kelią išėjimo viltis taip paveikė žmones, kad keliu nuo Bagdonavo buvo nueita per 2 val. daugiau kaip 11 klm.

Pagaliau pasiekta Gudagajo stotis, visiškai išsivaduoti iš lenkų persekiojimo, po 10 užfronty bastymosi dienų; batalionas ešalonu spalio 2 d. atvyko į Vilnių.

Šiame dideliame ir sunkiame bataliono žygy dalyvavo 10 karininkų ir 750 kareivių. Tai vienintelis

mūsų kariuomenėje įvykis, kur taip ilgai atskira dalis išbuvo visai atitrūkusi nuo savo kariuomenės ir ne tik kad nieko nenustojo, bet dar daug nelaisvėn paimtų savo kariuomenės kareivių išvadavusi, tvarkingai, su visu turtu grįžo atgal.

Paskutinį kartą Vilniuje. Atsitraukimas.

Spalio 2 d. pulkas vėl susirinko Vilniuje. Jo sudėty yra visas III batalionas, I bat. likučiai ir 2 naujokų kuopos, kurios buvo palikusios Vilniuje.

Vilniuje ilgai neteko būti. Lenkai sulaužė Suvalkų sutartį ir divizijų jėgomis pradėjo pulti Vilniaus kryptimi. Dar tebesirenkant pulkui į Vilnių, iš miesto buvo pradėjusios kraustyti ministerijos ir kitos valdžios įstaigos.

Vilnių gynė 4 ir 9 p. pulkų didelių kautynių nuvargintos dalys ir pačiame Vilniuje buvo III-čias 7 p. pulko batal. ir dvi naujokų kuopos. Visai aišku, kad tokios mažos ir kautynių išvargintos dalys Vilniaus apginti negalėjo.

Spalio 9 d. pulkas paskutinį kartą matė Vilnių... Su skausmu širdy apleido miestą ir atsitraukė Maišiogalos link. III batal., iš kairės veikiant 4 ir iš dešinės 9 p. p., užėmė barą paliai Bukiškių dvarą.

5-tą barė stovėjimo dieną bat. susitiko su lenkais ir po to užėmė barą pasitraukdamas iki Duciniškių ir Pavidakių kaimų linijos, kur gerai išitvirtino. Šiame bare pulkas turėjo smarkių susirėmimų su lenkais.

Spalio 15 ir 16 dienomis pulkas puolė lenkus. Pirmą dieną pasistūmėjo pirmyn, numesdamas lenkus nuo keletos vyraujančių kalvų. Spalio 16 d. pulkas puolė lenkus paliai Puciniškių k., kuriame priešas buvo labai išitvirtinęs ir iš čia buvo pasirengęs pulti mūsų barą. Mūšis buvo staigus. Iš abiejų pusių įvyko po keletą kontratakų įvairiose vietose. Buvo prieita jau iki durtuvų kautynių. Pagaliau 7 kuopa gražiai pralaužė kairėje barą ir pradėjo supti kaimą. Lenkai visiškai iškriko ir panikoje pradėjo bėgti. Paimta 20 lenkų belaisvių. Tomis kautynėmis įbauginti lenkai jau buvo pradėję net Vilnių evakuoti.

Jau baigė kalbą viršila;
Jo akys jau nebežaibavo,
Bet kareivinėse tyla
Dar ilgą laiką viešpatavo.
Tik už lango kažikas
Vis komandavo: „į rankas!“.

Galų gale naujokas Doris
Patraukė dėmesį visų,
Prabilęs skambančiu balsu:
— „Girdėjau, tamsta — savanoris,
„Net viens pirmųjų mūsų pulke,
„O Vyties kryžius ant krūtinės
„Mums rodo, kad kovų lauke
„Jums pasaka nebuvo kautynės.
„Bet mums tuo tarpu laimė bus
„Ir pasaka apie karus“...

Visi sužiūro į viršilą
Ir prašė jį akių žvilgsniais
Pasidalyti išpūdziais.
Ir jis, pamąstęs, jiems prabilo:

— Kada šešioliktą vasario
Ūmai sušuko Lietuva,

Kad ji toliau gyvens laisva, —
Nebuvo dar nei vieno kario,
Nei šautuvo, nei pinigų,
Nei laisvės, — vien tik jos troškimas,

Tik lietuvių pasiryžimas
Numirti, bet nebūt vergu.
Jeigu pavasario griaustinis,
Jei riksmas gimusio — staiga
Paliečia mus džiaugsmų banga,
Tai laisvės šūkis pirmutinis
Ir paneigtos, ir užmirštos
Tebevergaujamos tautos
Suteikia milžinišką galią
Ir kietą geležinę valią.
Viltis, savigarba, drąsa,
Pasitikėjimas, kantrybė,
Tėvynės meilė ir vienybė,
Pasiryžimas ir visa,
Bendrai, visa žmogaus dvasia
Čia šimteriopai padidėja.

Bet nesupranta to skriaudėjai.
Jie tiki ginklu rankose,

Ir stebisi kai ginklas lūžta,
Kai jų pulkai ūmai sudūžta
Į tą beginklę dvasios jėgą.
Tada jie panikoje bėga
Ir rėkia, klykia: „degink, kark
Tą burtininką Joanną d'Ark!“

Ir amžinai jiems bus stebuklas,
Kada tautelė pavergta,
Šarvuota tik dvasia tvirta
Sumuš jų technikos pabūklus.
Bet mes, lietuviai, amžinai
Te būkim dvasios milžinai.

Vyručiai, buvo ir tarp mūsų
Netikinčių, bet jie dabar
Jau įtikėjo. Buvo dar
(Ir viršila čia atsiduso)
Judošių, vyrai, niekšų... taip!...
Kurie už pinigus visaip
Mums trukdė, net ginklu kariavo...

Bet jie jau prakeikimą gavo:
Žadėtos žemės neregės
Ir gujami, kai šunys, dvės.

Turėjęs sėkmingą mūšį, pulkas vėl atsitraukė į savo senas pozicijas, nes to reikalavo bendra fronto padėtis.

Čia atvyko buvęs III div. sudėty II batalionas.

Bet mūsų „broliškas“ pietų kaimynas nerimo. Jis rimtai buvo užsimojęs panaikinti Lietuvos nepriklausomybę ir kraštą padaryti savo „kresu“. Ne veltui juk sulaužė prie Tautų Sąjungos atstovų padarytą priesaiką Suvalkuose.

Pagaliau pulkas užėmė barą paliai Širvintus, abiejose Vilniaus - Širvintų kelio pusėse. Tose vietose pulkas turėjo didžiausias kautynes ir už jas 1928 m. Resp. Prezidento liko apdovanotas Vyties Kryžiaus vėliava.

Giedraičių kautynės.

Po įvykusio lenkų raitininkų prasiveržimo Giedraičių rajone mūsų kariuomenės užpakalin, padarytai Giedraičių rajone spragai užkimšti buvo pasiūsta vienas batalionas iš 2 p. p. ir 7 pulko 8 ir 9 kuopų grupė, kap. Balnui vadovaujant.

Grupei isakyta greitai užimti Poželvą. Jeigu šis punktas būtų jau priešų užimtas, atmesti juos Giedraičių link.

Pustant, šaltą naktį, grupė smarkiai žygiavo pirmyn. Priešakin ir į šonus buvo išsiūsta žvalgyba. Lenkai, lyg nujausdami, iš miestelio buvo pasitraukę. Grupė Poželvą užėmė be kautynių.

Uždavinys buvo vykdomas toliau. — Grupė žygiavo Giedraičių kryptimi. Po tokios šaltos nakties lenkai nieko nelaukė. Jų vienas eskadronas išsėjosi Bikonių kaime, kurį grupė netikėtai užpuolė. Priešas didžiausioj panikoj ėmė trauktis, palikdamas visą savo turtą. Paimta visas eskadrono turtas, 12 kareivių ir 86 pabalnoti arkliai.

Staigus lenkų antpuolis sutrukdė išvežti dalį gurguolės ir kitokio turto, tik liko išvesti belaisviai kareiviai ir arkliai. Gausingesnio priešo spaudžiama, grupė pasitraukė į Paskonių k.

Po vienos dienos poilsio, sutartinai veikdami 2 p. batalionas ir 7 p. p. grupė, naktį pradėjo vėl pulti lenkus. Apie 2—3 val. pulko grupė susitiko

su priešų Bastūnų k. Lenkai grupės puolimo neatlaikė ir pasitraukė. Paimta nelaisvėn keletas kareivių ir 12 arklių. Dar atmušusi vieną lenkų antpuolį, grupė nužygiavo į Giedraičius, kurių kryptimi buvo girdėti šaudymas. Skubomis grupė perėmė barą iš besitraukiančių dalių. Grupė greitai susitvarkė ir perėjo puoliman. Staigus puolimo nelaukę lenkai visai pakriko ir greitai pasitraukė į savo senas pozicijas, gerai artilerijos ir kulkosvaidžių ginamas. Kadangi grupė teturėjo tik 2 prastus, nuolat gendančius, kulkosvaidžius ir be to, baigėsi šoviniai, tad dėl geresnio saugumo pasitraukė vieną kilometrą atgal. Lenkai pulko grupės ir kitų dalių sėkmingais puolimais išgąsdinti, kitą dieną visai be kautynių aplėdo Giedraičius. Po to grupei buvo įsakyta vykti prie Širvintų ir prisijungti prie savo pulko.

Širvintų kautynės.

Lenkų užsimojimais pagrobti visą Lietuvą nepasibaigė. Jie visą laiką stiprino savo jėgas Vilkmėgės - Kauno kryptimi. Speciališkai per frontą pasiūstoji kavalerijos brigada atsidūrė net ties Kėdainiais ir visame krašte sukėlė didžiausią nerimą. Buvo labai kritiška valanda.

Didžiausio pasiaukojimo ir darbo reikėjo toms dalims, kurios turėjo barą tarp kelių, vedančių iš Vilniaus Vilkmėgės kryptimi. Čia veikė 2, 4, 7 ir 9 p. pulkai.

7 p. pulkas užima barą Viesių k. rajone, pagal dešinįjį Širvintos upės krantą, abiejose Vilniaus - Vilkmėgės kelio pusėse. Pulkas dviejų batalionų sudėty: I bat. išsiūstas prasiveržusių lenkų raitininkų gaudyti. — Iš dešinės veikia 4 ir iš kairės 2 p. p.

Lenkų jėgos buvo žymiai didesnės: vien Širvintų rajone buvo daugiau kaip du pulkai. Sužinojom, kad lenkai rengiasi lapkričio 20 d. pulti. Turint visai mažai jėgų gintis, nutarta patiems pulti anksčiau, kad suardyti dar nepradėtus vykdyti lenkų planus. Kautynės turi 2 dalis: I — lapkričio 19 d. ir II to pat mėn. 21 d.

Svetur, ir niekas negailės,
Net tie, kuriems jie patarnavo!

Yra jų, vyrai, ir nūnai,
Ir bus manau: aš amžinai.
Tai geidulių vergai pamišę,
Tai siaurapročiai pasiryžę
Valdyti šalį, teisti mus...

Sapnuoja laurų vainikus:
Mat, jie, girdi, Napoleonai,
O mes tik rusiški „balvonai“,
Kuriuos valdžia... Ją plusdami
Jie smerkia. Niekšai būdami,
Nebesupranta, kaip tai gali
Žmogus valdyti visą šalį
Ir neapvogti jos?
Jeigu tik jiems kas valdžią duotų,
Tai iš varžytynių viešai
Ir savo motiną parduotų!

Tuomet šešioliktą vasario,
Kada sušuko Lietuva,
Jog ji toliau gyvens laisva,
Nebuvo dar nė vieno kario.

Tiktai lietuviai veiklesni,
Silpnybę vokiečių pajutę,
Organizavo po truputį
Savivaldybes. Drąsesni
Pradėjo ginklus įsigyti.
Tačiau tas darėsi slapčia,
Nes vokiečių žiauri valdžia
Neleido atvirai daryti.

Prabėgo vasara. Ruduo
Purvais apskretęs atmakojo.
Vakaris kaukdamas, kaip šuo,
Lapus nuo medžių nunešiojo.
Išraušęs krūmus ir miškus
Ir giesmininkų neberadęs,
Įsiutęs blaškės po laukus,
Bet ir laukus tuščius pamatęs;
Pro plyšius veržės į namus.

Ir vokiečiai po kraštą mūs
Kaip vėjas siautė, nerimavo.
Retėjo gojai ir šilai:
Mūs eglės, pušys, ažuolaj
Skubiai į vakarus keliavo.
Juos seke uosiai ir klevai.

Galų gale net iš beržynų
Mums būtų likę tik kelmynai,
Tačiau juos pakeitė javai.
Pametę viską, griebėms kultū:
Mat, prancai juos pradėjo pulti.

Pakriko vokiečių pulkai,
Ir kaizerio išsižadėjo.
Drausmė nusmuko visiškai.
Jiems tik plėšimai berūpėjo
Ir spekuliacija. Galėjai
Už kilogramą lašinių
Nupirkti dėžę šovinių,
Šautuvą, net ir kulkosvaidį.
Trumpai, kaip avys pasibaigė,
Jie bėgo, ginklus mesdami
Ir mūsų kraštą plėsdami.
O paskui juos tavorščiai grūdus
Su proklamacijų pundais,
Kad už juos pirktų mūsų grūdus
Ir mus valdytų, kaip kadais.
Bet gudresni už juos lietuviai:
Tavorščius pasitiko šūviais...

I.

Puola dviem kryptimis: III bat. supa iš kairės, užeidamas nuo Giedraičių pusės. II bat. artėja Vilkmėgės - Širvintų keliu, o sutartu ženklų abu bat. puola kartu.

III bat. kap. Balno vad. laimingai apėjo priešą iš kairės. Motiejūnų kaime užpuolė ir nuginklavo vieną lenkų batalioną ir paėmė brigados štabą. Kaimas buvo pultas pietų metu. Mūsų karių paleisti šūviai kaime sukėlė baisią paniką. Lenkai bėgo kas kur išmanė, nepaleidę nė vieno šūvio į mūsų batalioną. Kaip paskiau sužinota, pats brigados vadas gen. Mokšėckis su adjutantu nuo pavojaus išsigelbėjo tik laiku suspėję iki kaklo sulisti į vandenį upėje.

Batalionas paėmė nelaisvėn 200 lenkų kareivių, 100 arklių, kurių 40 pakinkytų porų. Daugybę kulkosvaidžių, šautuvų, vienos baterijos pabūklus ir visą brigados štabo raštinę su paties vado automobiliu. Trūkstant žmonių, baterija liko neišvežta. Taip pat neišvežtas liko ir automobilis, kuris apklimpo bevežant dumble. Kaimui evakuoti buvo paliktas tik vienas karininkas su 12 kareivių, o kiti iš užpakalio per Paširvinčių dvarą puolė Širvintų miestelį.

Per antpuolį Paširvinčių dvare buvo sunkiai sužeistas 8 kuopos vadas leitenantas Tiška. Kareivis Deveikis norėjo išnešti sužeistą vadą, bet lenkų liko nušautas. Per antrą puolimą leit. Tiškos lavonas buvo rastas vienuose marškiniuose griovy, 300 mtr. toliau nuo sužeidimo vietos.

Užėmęs miestelį, pulkas vėl grįžo į savo senas pozicijas, o lenkai tik kitą dieną teatėjo į Širvintus.

II.

Po dienos poilsio — lapkričio 21 d. puolama vėl Širvintai, norint iš miestelio išmuštus lenkus toliau persekioti. Puola tuo pačiu planu, tik III batalionas daro mažesnę apėjmą iš kairės, o II bat. eina tiesiai prieš puolimą ima supti miestelį iš dešinės.

Sutartu laiku pradėjo pulti abudu b-nai. Po smarkaus šaudymosi užimamas miestelis. Kautynės vyko gatvėse, kur liko daug žmonių ir užmušta bei sužeista... Pagaliau lenkai vėl neišlaikė ir, palikę sužeistuosius, pasitraukė.

Taip sėkmingais abiem puolimais lenkų planai ir sumanymai pulti Vilkmėgės kryptimi į Lietuvos gilumą nebeįvyko.

Po mūšio tuoj į Širvintus atvyko Santarvės valstybių karo misija ir sustabdė veiksmus ir liko paskelbtos paliaubos.

Gyvenimas po karo veiksmų sustabdymo.

Vėliau pulkas apsistojo Vilkmėgėje. Vienas jo b-nas liko demarkliniją saugoti.

1921 m. vasario 11 d. pulkas užėmė liniją nuo Nerio iki Širvintų; štabas Gelvonyse. Vėliau perėjo į Žiezmarį, ir kartu III divizijos sudėtin. Nuo lapkričio 1 d. pulkas vėl užėmė saugoti dem. liniją, štabas sustojo Žasliuose.

1922 m. birželio 22 d. pulkas išėjo atsargon į Rumsiškių rajoną.

1922 m. rugsėjo 15 d. pulko vadu paskirtas pulk. leit. Čapliskas, o to pat mėn. 19 d. pulkas persikėlė į Kaišiadorių rajoną.

1923 m. vasario 26 d. pulkas atvyko į dabartinę savo buvimo vietą — Klaipėdą.

1923 m. lapkričio 7 d. pulko vadu paskirtas majoras **K a u n a s.**

1924 m. kovo 20 d. pulką priėmė dabartinis pulko vadas pulkininkas **G e n y s.**

Pulkas yra stovėjęs 37 vietose. Praėjęs Lietuvos keliais 1620 klm., kurių pėsčiom 715 ir geležinkeliais 905 klm.

Už narsumą apdovanoti Vyties Kryžiaus ordenu 22 karininkai ir 77 kareiviai. Kautynėse su Lietuvos priešais žuvo 1 karininkas ir 36 kareiviai.

Butegeidietis.

Žuvusiems butegeidiečiams.

Nutilo audra, nustojo žaibavę.

Negriauja perkūnai, šypsojas gamta.

Pabudo lietuviai, amžius vergavę,
aidi garbinga laisvųjų daina.

Sugrįžo karžygiai iš laisvės kovų,
dainuodami dainą galingą.

Kraujais pasrūvę Tėvynės laukai —
vieta kovų jų garbingų.

Negrižot tik jūs, kilnieji didvyriai!

Žuvot iš priešų rankų klastingų.

Atidavėt savo gyvybes Tėvynei —
leidot gyvent ją laisvą, laimingą.

Negrižot iš kovų laimėję!

Nesidžiaugiat pergalės džiaugsmu.

Už savo tėvynę kraują pralieję,
užmigot jūs amžių miegu!

Negrižot iš kovų kur žuvo šimtai,
kur kraujas upeliais tekėjo.

Jūs likot kraujuose paplūde tenai,
kur šimtai lavonų gulėjo.

Didvyriai! — nors žuvote jūs,
aukodami brangiausiąjį turtą Tėvynei,
bet jūsų darbų pavyzdys nežus —

mums žibės, lyg žvaigždė dangaus mėlynėj.
Tamašauskas.

Iš savanorių gyvenimo.

Naujas centro valdybos prezidiumas. Rugsėjo 4 d. posėdy naujoji L. K. Savanorių Sąjungos centro valdyba išrinko prezidiumą. Į prezidiumą pateko šie asmenys: K. Matulevičius — pirmininkas, V. Statkus ir J. Kiaunis — vice-pirmininkai, St. Butkus ir J. Mikoliūnas — sekretoriai ir J. Miliušis — išdininkas.

Nuolatiniai nario liudymai. Iki šiol skyrių valdybos išdavinėdavo laikinus liudymus (lapelius). Rugsėjo 4 d. posėdy nutarta išleisti naujus nuolatinis liudymus (knygutes su kietais viršeliais).

Bausti negauna savanorių medalio. Bausti ilgiau kaip dvi savaites savanorių medalio nebeįgauna.

Gusaro laiškas savo mylimai Julytei.

Mylimoji!

Jei rašysi man laiškeli, rašyk ne į Kauną, bet į Babtus, mat, mūsų eskadronas dabar ganyklose, netoli Babtų.

Kaip jau rašiau, man labai patinka jodinėti, o ypač po ganyklas. Kai išjoju į marguosius dobilus ar į žalią lanką, jaučiu besąs namie ten Šešupės pakrantėse.

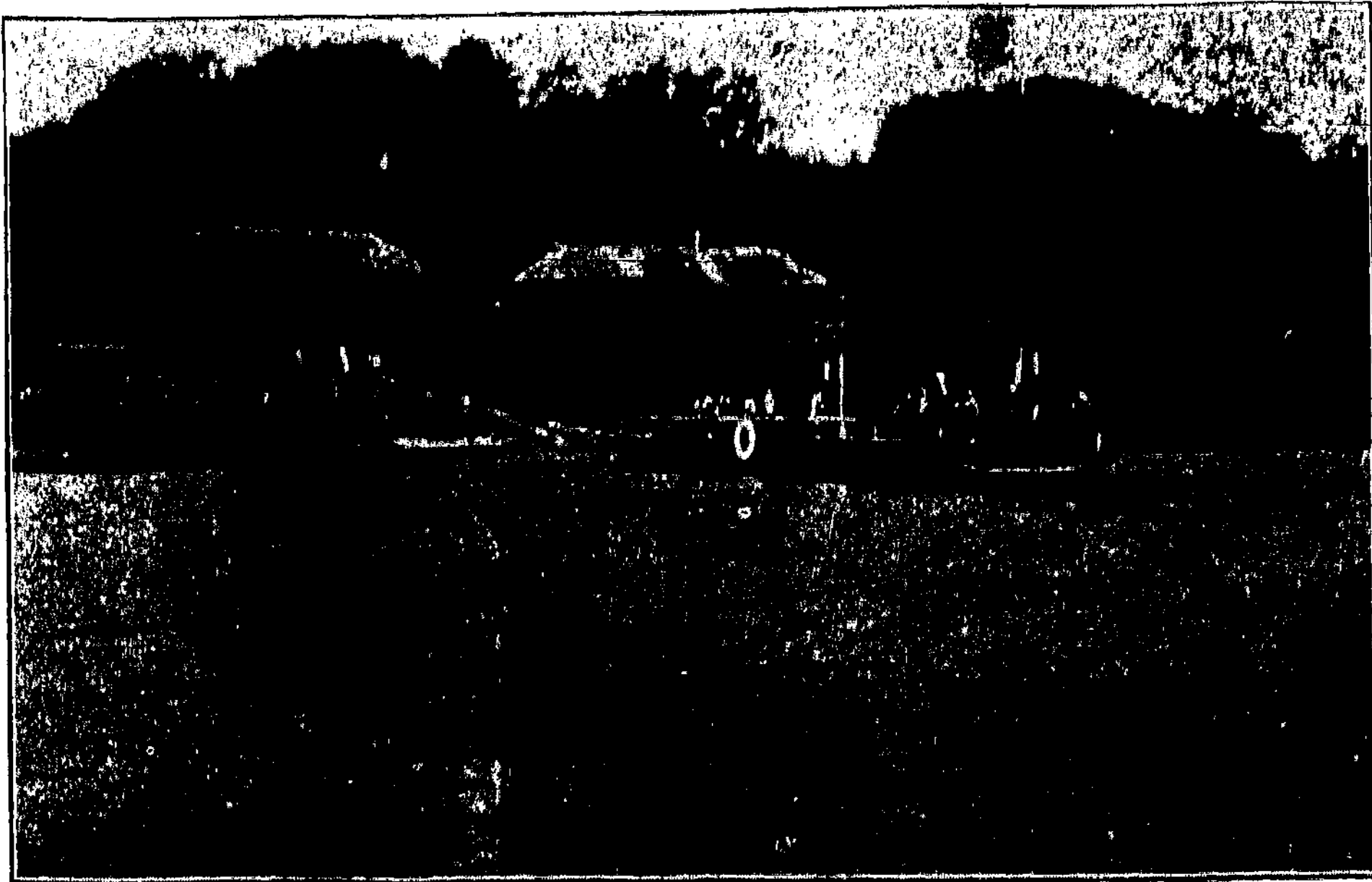
Atsimeni, kur naktigonėn jodavom... Naktis, kaip sidabru išpinta, mėnuo, lyg koks šelmis šypsos, juokias, rodos, paklaus: „— Donai, kur tu joji?“ Aš, bra, nė lūpų nepraversiu, aš žinau kur joju.. Čia jau nebe tavo dalykas... O, krūmuose lakštingalėlė, visai kaip tos Kauno operos dainininkės balsų balsus skaito.

Ir kai susitikdavova mudu, kaip miela būdavo pasikalbėti... Et, gana, aš gusaras, nėr laiko apie tai daug svajoti; mat, norėjau priminti praeitį ir su dabartimi palyginti.

Dabar aš tik suprantu kokia graži mūsų šalėlė, ir kaip ją turime mylėti. Tas pažinimas mane skatina dirbti josios labui, mylėti jos kalbą, žmones. Ot dėl to man miela prisiminti ir Jus ir taip džiaugtis gražiomis apylinkėmis ir visu kuo.

Labai esu patenkintas, kad galėjau joti į ganyklas. Ten po lankas, po laukus, ganome žirgus (nemanyk, kad nieko daugiau nedirbame); kai išjojame manevruoti, esti poilsio valandėlė. Piauname dobilus, šieną, kuriuos gardžiai es mano „Smarkuolis“, Jono „Gracija“. Kaip gra-

žu ir miela pasukti dalgele ir, prisiminus senas dainas, sušukti:
„Man dalgelės vieno plieno
Vežimėlis pilnas šieno“.

Eskadronas kellaši per Nemuną (ganyklose).

Nei tų dulkių tiek kaip Kaune, nei triukšmo; junginų, per barjerą joji, šoki, kaip paukštis. Vakaraš dainuoja kaimų mergelės. Šelmį bernelį mini, tai siūncia į karužę. Klausais ir atsigėrėti negali. Rodos, eitum ir kartu su joms ištisus metus dainuotum.

Ir mes neatsilikame, kad sutraukiam į koją. „Juodberiai, galvas aukštyn“ arba „Drauguži, reiks apsiginkluoti“, — tai net nuaidi per šilus ir žalias lankas.

Kai kurie turi mergeles pasirinkę. Turėdami laiko apsilanko, pasišneka.

Kai aš, tai dar nesuspėjau, mat vis rikiuotė, be to, aš mėgstu vienas sau pamastyti, pasvajoti.

Siaip pas mane viskas gana gerai, kaip žinai rudėnį namo važiuoju. Viskas užsimirš, viskas gali nublukti, bet ganyklų įspūdžiai, gražūs Nemuno krantai, manevravimas po jo šlaitus paliks, kaip gintare drugelis. Parašyk, kas pas Tave nauja, kaip slenka vasara. Lauksiui Rašyk!

Tave mylis Donas.

L. D.

1-jo gusarų pulko 4-tas eskadronas ganyklose (poilsio metu).

Kaimas apie kariuomenę.

Netikėtai užvažiavau į vieną Varėnos apylinkės kaimą. Kaimietis, pamatęs mane, nudžiugo ir klausia:

— Ar ir vėl manevrai bus?

— Aš apie tai nieko nežinau. O ką, nusibodo, ar įkyrėjo kareiviai? — paklausiau kaimietį.

kuo mažiau mums žalos padaryti. Kasmet pastebim, kad kareiviai darosi daugiau išlavinti. Pargrižę į namus, jie tampa, tiesiog, kaimo auklėtojai. Ponai karininkai, prieš kuriuos mums — kaimiečiams, pagal jų mokslą, nesulyginti, — visi jie tokie malonūs.

Mūsų sodyba.

Dzūkai šventą dieną paupy.

— O, ne! Didžiausia nuodėmė būtų sakyti, kad įkyrėjo ar panašiai. Mūsų kaimas matė rusų, vokiečių ir lenkų.

Žinoma, tamsta tikėsi, kad visi jie buvo žiaurūs. Lietuvos kariuomenė, pirmą kartą užėjus į mūsų kaimą, parodė mums savo nuoširdumą ir gerąsias puses. Dabar kas metai mes matome savo drąsiąją kariuomenę manevruojant, kuriai tenka pas mus ir kituose kaimuose apsistoti. Mes džiaugiamės, kad jie — kariai, nors sunku to išvengti, bet stengiasi

kad tiek mums linksma daros, kai jie nuo kaimo nutolsta, iš kurio beveik visi kilę.

— Aš, brangusis, kasmet žiūriu ir džiaugiuosi, kad Lietuva, su tokia kariuomene, vėl gali gražinti Vytauto Didžiojo laikus! — linksmai baigė kaimietis.

Man besikalbant, priėjo kelios, to pat kaimo, mergelės ir užgirdusios, kad kalbama apie kariuomenę, prašė manes perduoti nuo jų linkėjimų visiems kariams, kurie jų kaime buvo.

Metūgis.

Paslaptingos salos.

Nors nepasotinamas žinių ieškotojas — žmogus skersai ir išilgai yra ištyręs žemės rutulį ir didžiuojasi tuo, kad „baltosios dėmės“ beveik visai išnyko iš žemėlapių, bet vis dėlto mes žinome apie mūsų planetą daug mažiau, negu mums rodosi. Milžiniški, ypač jūrų plotai, dar slepia ne vieną paslaptį.

Mažas kurio nors laivo nukrypimas nuo iš anksto nustatyto kelio gali paprastą jūreivį padaryti naujų žemių atradėju. Tas žmogus gali netyčia užtikti kokią nors salą, apie kurią ligi šiol niekas nežinojo. Amerikietis *Kopert T. Gould*, kuris neseniai pasirodžiusioje jo knygoje kalba apie tas „paslaptingas salas“, tvirtina, kad dar ilgą laiką paslaptingųjų salų klausimas neduos ramybės žmogaus vaizduotei. Ryškiu panašių salų pavyzdžiu gali būti *Belchero* salos Hudsono įlankoje. Toji įlanka yra žinoma nuo 1610 m. Jau prieš daugelį amžių jos pakrantėse rado sau patogią prieglaudą judrių pramonininkų būrys. Tačiau tik 1915 metais toje įlankoje buvo atrasta salų grupė, tiesa, nematomų iš kranto. Tos salos tęsiasi apie 110 kilometrų ir užima apie 8.000 kv. kilometrų plotą. Seni geografijos žemėlapiai kitados pažymėdavo apie tą vietą vieną ar dvi salelių grupes, laikui bėgant ir apie jas buvo visai užmiršta. Naujai atrastos salos yra nuošaliai nuo laivų kursavimo linijos jūrų plote, kurio prieš 1915 metus nieks netyrinėjo.

Be to, net iki XVII amž. galo buvo retas atsitikimas, kad salą, pažymėtą žemėlapy, būtų tikrumoje. Dauguma salų, rodomų žemėlapiuose, būdavo žymima kartografų, vaduojantis savo daugiau ar mažiau pagrįstais spėjimais arba tiesiog savo vaizduote. Pasitaikydavo ir taip, kad naujų salų atsiradimo žemėlapy priežastimi būdavo politiški sumetimai, arba noras pagerbti kokį nors didiką bei kitokią gražuolę krikščionį jį vardais įsivaizduotas salas.

Dar iki šios dienos galima rasti visą eilę pažymėtų žemėlapiuose, bet nesančių tikrumoje, salų. Pavyzdžiui, į vakarus nuo Azorų ilgą laiką buvo žymima švento Brandamo sala, pavadinta kažkokio mistiško šventojo vardu. Kitos tokios „fantastiškos“ salos, pavyzdžiui, gali būti sala *Mayda*, Biskajos įlankoje, ilgą laiką puošusi žemėlapius.

Be tų visai neegzistuojančių salų yra dar visa serija salelių tiesiog erzinančių geografus.

Tai yra salos, kurios kurį laiką pasirodo jūrų paviršiuje vulkanų veikimo dėka, o paskui vėl išnyksta. Tokios salos, kurios šiandien pasirodo, o ryt vėl išnyksta, davė daugeliui įvairių pasakų pradžių. Daugiausia žinoma Europoje tokios rūšies sala buvo *Ferdinanda*, atsiradusi Viduržemio jūrų paviršiuje 1831 m. 60 kilometrų nuo Sicilijos.

Išaugo ji apie 30 metrų aukščiau, negu jūros paviršius, bet jau tų pačių metų gale buvo beveik nematoma ir po to daugiau nebepasirodė. Panašių salų atsiradimas ypač dažnas Ramiajame vandenyne, kuris yra sritimi ypač stipraus povandeninių vulkanų veikimo. Prie tokių salų priklauso ir *Falcon'o* sala, gavusi savo vardą nuo laivo, kurs pirmas pro ją praplaukė. Toji sala pirmą kartą pasirodė 1885 metais, o išnyko 1893 m. 1900 metais vėl pasirodė vandens paviršiuje ir išbuvo iki 1913 metų, kada vėl nugrimzdo į dugną.

Taip pat vargina kartografus ir vadinamosios *plaukiančios salos*. Tos salos pasirodo keletą mėnesių ar savaitių, o paskui vėl dingsta, sudarydamos tačiau didelį pavojų laivams. Pasitaiko taip pat, kad ledo kalnai pataiko į salų skaičių, pavyzdžiui, 1865 m. Atlantikos vandenyne buvo pastebėtas toks kalnas. Jis turėjo raidės L formą ir turėjo 100 kilometrų ilgio ir 65 pločio. Kažkoks nelaimingas laivas, įplaukęs tarp to nelemtojo „L“ nugrimzdo į dugną. Pasitaikydavo ledo kalnų ilgesnių, negu 160 kilometrų, nieko tad nuostabaus, jeigu jas laikydavo salomis ir pažymėdavo žemėlapiuose.

I. Dk.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

4 pėst. L. K. Mindaugo pulkas.

Šiais metais į 4 pėst. pulką atvyko gana daug jaunų kareivių. Labai gaila, kad tarp atvykusių yra daugiau kaip 50% be-raščių.

4 pėst. pulko švietimo vadovai uoliai griebėsi darbo ir visas pastangas dėdami jau per šiuos 3 mėn. sugebėjo apmokinti apie 90% nemokančių rašto, kurių per 50% jau ir laiškus gali savo namiškiams parašyti.

Pulkas turi įsisteigęs savo biblioteką — skaityklą, kur kareiviai gali laikraščių pasiskaityti. Tik labai gaila, kad dar ne visos dalys gali parankiai ja naudotis, pav., dalims, stovinčioms užmiestyje, dėl tolumo kelio sunkiau prieinama.

Vis dėlto tikimės, kad švietimo vadovai padidins tomų skaičių ir taip sutvarkys reikalą, kad būtų visiems lengvai ir parankiai prieinama.

Jaun. kar. Kriauza.

Geležinkelių kuopa.

Skolinamoji — taupomoji kasa. Neseniai kuopoj įvyko liktinių puskarininkių ir kuopos civilių tarnautojų sk. — taup. kasos valdybos perrinkimas.

Vietoj buvusio valdybos pirmininko vyr. leit. Moro, kuopos vadas paskyrė kap. Gaidį. Nariais išrinkti ir

kuopos vado patvirtinti: virš. Juška, virš. Mališauskas, sekretorium — vyr. pusk. Kairys; kandidatais civ. tarn. Radvilavičius, Gužauskas ir vyr. pusk. Burneika.

Geležinkelių kuopos jaunų kareivių būrys (Vaizdelis iš gyvenimo stovykloje).

Kasa dabar, kaip ir pirmiau, veikia gerai. Prašymus išduoti paskolą patenkina.

Stovyklos. Liepos mėn. 18 d. 11 val. kuopos jaunų kareivių būrys, leit. Kontromavičiui vadovaujant, išvyko gyvent į kuopos poligoną.

Š. m. pavasarį ūkio vedėjas kiekvienam būriui davė po keletą litų gėlėms pirkti. Taip pat kiekvienam būriui buvo paskirta žemės po atitinkamą aptvertą darželį. Kiekvienas būrys savo darželius įsėjo ir juos prižiūrė.

Dabar dauguma gėlių jau žydi ir savo gražiais žiedais bei maloniu kvapu gražina kareivinių rajoną ir teikia malonių ir jaukių įspūdžių.

Virš. Gruzdas.

(P. Rusecko kn. „Lietuvos Kariuomenė“ klišė).

Sužeistųjų išnešimas iš sanitarinio traukinio (1920 m.).

Kariūnai žvalgyboj.

Sporto kronika

Plaukiojimo rungtynės. Rugpiūčio 4 d. Lietuvos Jachtklūbas suruošė plaukiojimo rungtynės Nemuno pirmenybėms. 200 metrų liaudies plaukime laimėjo taurelę Stankus (5 p. p. viršila) ir antrą vietą — Šarkinas. 2000 mt. plaukime pirmą vietą laimėjo Kuzma — jūrų skautas ir antrą Murovičius. 500 mt. plaukime laimėjo pirmą — Slėnis ir antrą — Dundulis (jūrų skautas). 200 mt. plaukime nu-

5 p. pulko viršila Stankus, laimėjęs pirmą vietą, plaukiant 200 mtr., surengtose Liet. Jacht-Klūbo plaukimo rungtynėse rugpiūčio m. 4 d.

garomis laimėjo pirmą Slėnis ir antrą vietą A. Kuzmickis (jūrų skautas). 200 mt. moterų plaukime pirmą vietą laimėjo Leipūneraitė — „Makabi“ ir antrą vietą Vilčinskaitė (L. G. S. F.). 100 mt. plaukime ant krūtinės (vokiečių stiliu), laimėjo A. Liudžius (L. S. S. F.). Baidarkų (laivevelių) lenktynės laimėjo Laukys ir Bilveizas. Skersai Nemuną (plaukime) laimėjo V. Glemža. Šis laimėjimas buvo trečias iš eilės, todėl jūrų skautai gavo nuosavybės dr. Jurgelionio skirtą pereinamąją dovaną.

L.F.L.S. a. l. — Makabi a. l. Rugpiūčio 3 d. įvyko futbolo rungtynės tarp L. F. L. S. a. l. ir Makabi a. l. „Lietuvos Aido“ pareinamai dovanai laimėti. L. F. L. S. be didelio vargo pirmam puslaiky įvaro 4 golus. Po tokių „vaišių“ Makabi antrame puslaiky pasiryžo atsirevanšuoti, todėl pradeda žiauriai ir be jokios technikos žaisti. L. F. L. S. nežiūrint didelio Makabi pasipriešinimo, įvaro dar 5 golus, tuo laimėdama pirmąsias rungtynes dėl „L. Aido“ taures.

Tarp minėtų k-dų rungtynės įvyks kasmet, kol viena jų laimės minėtą taure 3 kart iš eilės arba 5 kartus be eilės.

Rinktinė — Kovas a. l. Rugpiūčio 4 d. įvyko futbolo rungtynės tarp Kauno rinktinės ir Kovo. Kovas pirmam puslaiky parodė didelį atkaklumą, praleisdamas tik vieną golą.

Antram puslaiky rinktinė geriau susižaisdama įvaro dar 4 golus.

I. F. K. I — Makabi a. l. Rugpiūčio 4 d. įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp I.F.K. I ir Makabi a. l. Blogai žaidžiusi Makabi pralaimėjo jaunutei komandai 2:0.

Dviratininkų lenktynės. Rugpiūčio 4 d. įvyko dviratininkų lenktynės plentu: Klaipėda — Palanga — 50 klm. distancijai. Jose dalyvavo Klaipėdos, Kauno, Karaliaučiaus ir Liepojos dviratininkai.

Lenktynės laimėjo Karaliaučiaus dviratininkai.

Lietuvos rinktinė — Klaipėdos rinktinė. Rugpiūčio 7 d. Klaipėdoje Lietuvos valstybinė komanda žaidė su Klaipėdos rinktinė. Per šias rungtynes Lietuvos rinktinė turėjo gerą treniruotę.

Pirmam puslaiky abi pusės žaidžia beveik vienodai. Lietuvos rinktinė 15 min. įvaro pirmą golą, po kiek laiko Klaipėda atsirevanšuoja. Tuo pirmas puslaikis ir baigiasi.

Antram puslaiky Lietuvos rinktinė žaidžia žymiai geriau ir įvaro keturius golus, pati gaudama tik vieną.

Šios rungtynės turėjo tikslą, kad galutinai nustatytų valstybinės futbolo komandos sąstatą.

V. J.

I pėst. pulkas — Ukmergės „Sveikata“ 4:1.

Rugpiūčio mėn. 4 d. įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp I pėst. pulko ir Ukmergės „Sveikatos“ pirmųjų komandų (anksčiau buvusios „Tauro“).

Rungtynės buvo įdomios ir gyvos, nes „Sveikata“ sudaryta iš geresnių Ukmergės žaidėjų. „Sveikata“ pradėjo rungtynes tikėdamasi laimėti. Pulkas žaidė gerai ir visą laiką spaudė „Sveikatą“. Pirmas puslaikis baigėsi 1:0 pulko naudai; antrame puslaiky „Sveikata“ nori atsirevanšoti, bet veltui: pulkas kerta paėiliu tris golus. „Sveikata“ ginasi. Baigiant rungtynes, „Sveikatos“ žaidėjas prasiveržia ir kerta golą, kuris nukrypsta pro vartų šoną į autą. Čia teisėjas nepastebėjo ir užskaitė jį golu. Tuo būdu rungtynės baigėsi 4:1 pulko naudai.

V-la J. J-tis.

4 pėst. L. K. Mindaugo pulkas.

Rugpiūčio 4 d. 4 pėst. pulko vadovybė Jasnagurkos dvare surengė gegužinę, vadinamą 4 pėst. L. K. Mindaugo pulko tradicinė sporto diena, kurios programa užėmė beveik visas kariško ir paprasto sporto šakas.

Diena pasitaikė gana graži ir todėl dalyvaujant daugybei įvairių svečių, kariai gražiai atliko visą programą: VIII-3 1) 7 klm. žygis; 2) 200 mtr. bėgimas; 3) 600 mtr. bėgimas; 4) šokimas į aukštį su kartimi; 5) disko metimas; 3) sportiškas granatų met.; VIII-4. 1) 100 mtr. bėgimas; 2) rutulio stum.; 3) šokimas į tolį įsibėgėjus; 4) šliaužimas aprangoje; 5) grupinė mankšta (sakalų gimn.); 6) grupinės piramidės; 7) mok. kuop grup. mankšta; 8) mok. kuop. grup. mankšta su šautuvais; 9) mok. kuop. grup. piramidės; 10) estafetinis bėgimas 400 × 4 mtr.; 11) leties metimas; 12) granatos metimas gulom aprang.; 13) 400 mtr. bėgimas; 14) 800 mtr. 15) 1500 mtr. bėgimas; 16) įvairi gimnastika prie įrankių, k. a. turnikas, lygiagretės, sunkenybių kilnojimas ir t. t.

Pertraukos metu publiką juokino įvairūs karių humoristiški žaidimai, kurių buvo gana daug, ir kartais net labai juokingų.

Baigus programą, 4 pėst. pulko vadas svečių akivaizdoje įteikė laimėjusiems kareiviams per 80 įvairiausių prizų, tarp kurių keletas gana brangių laikrodėlių ir kit. Gegužinės vieta buvo labai gražiai iluminuota.

Į gegužinę padarė gana gerą įspūdį tiek kariams, tiek svečiams, ypač ką tik atvykusiems jauniems kareiviams.

Jaun. kar. Kriauba.

Milioniniai miestai.

Visame pasaulyje miestų, turinčių per milijoną gyventojų, iš viso yra 34, Tokių miestų Europoj yra 12:

Londonas	.....7.800.000 gyv.	Budapeštas	....1.200.000 gyv.
Berlynas	.....4.100.000 „	Glazgovas	....1.100.000 „
Paryžius	.....3.100.000 „	Hamburgas	...1.100.000 „
Maskva	.....2.100.000 „	Varšuva	.....1.080.000 „
Viena	.....1.800.000 „	Neapolis	.....1.050.000 „
Petrogradas	...1.600.000 „	Birmingham	...1.020.000 „

Amerikoj tokių miestų yra 10:

New-Yorkas	...6.100.000 gyv.	Cleveland	...1.100.000 gyv.
Chicago	.....3.200.000 „	Boston	.....1.100.000 „
Philadelphia	...2.100.000 „	St. Luis	.....1.100.000 „
Detroit	.....1.400.000 „	Buenos Aires	...2.100.000 „
Los Angelos	..1.400.000 „	Rio de Janeiro	1.700.000 „

Azijoje yra 9 milijoniniai miestai:

Osaka	.....2.200.000 gyv.	Bombay	.....1.200.000 gyv.
Tokio	.....1.500.000 „	Peking	.....1.200.000 „
Šanghai	.....1.500.000 „	Kanton	.....1.100.000 „
Hankou	.....1.400.000 „	Hangčau	.....1.000.000 „
Kalkutta	.....1.300.000 „		

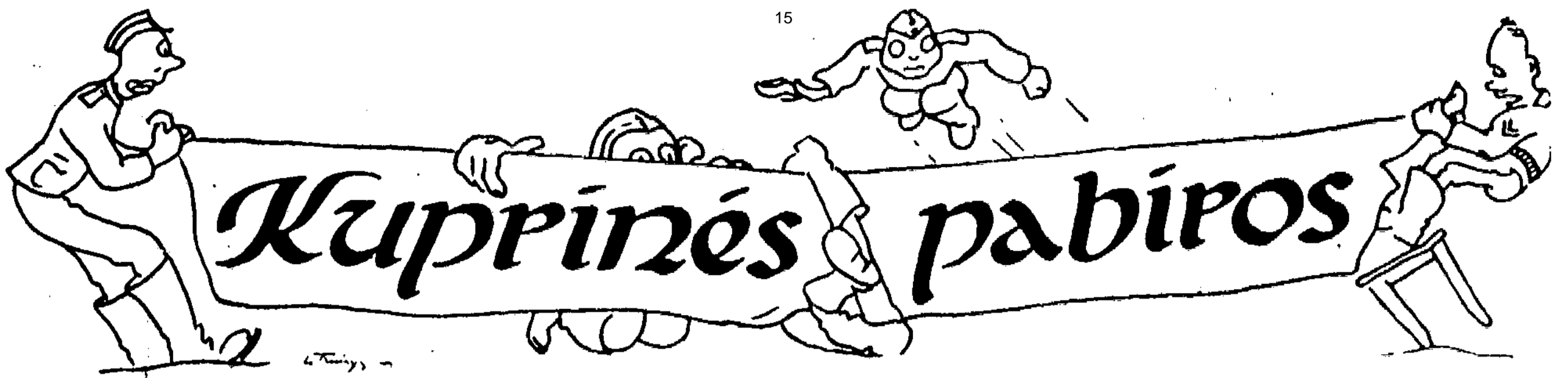
Australijoje yra 2 milijoniniai miestai:

Sydney	.....1.200.000 gyv.	ir Melbourne	...1.100.000 gyv.
--------	---------------------	--------------	-------------------

Afrikoje tėra 1 toks miestas: Kair .....1.050.000 gyv.

Popležius turės lėktuvą.

Vatikano (Šventojo Sosto) administracija užsakė Anglijoj 4 vietų lėktuvą. Lėktuvo kupe iš vidaus bus išmušta žydriu aksomu, o ant lėktuvo sparnų bus popiežiaus herbai. Anglų lakūnas, kuris atskris šiuo lėktuvu į Romą, pasiliks čia kaip nuolatinis popiežiaus lakūnas.

Įspūdžiai iš cirko.

Jeigu pro langą į kareivines įskristų koks nors devynių galvų slibinas, tad eil. Klumpė Stasys mažiau būtų nustebęs, negu pamatęs cirke žvėrių valdovus liūtus, „simpatiškus“ tigrus, jūrų šunes, dramblius ir kitokių šiltų kraštų sutvėrimėlius.

— Dievaži, brolyčiai, tikra velniava! — pasakojo eil. Klumpė, — nueiname mes į šitą, kaip ten ji... kirką ar zacirką...

— Cirką, — pataisė grandinis Vyža.

— Taigi, cirką. Iš lauko brezentinis namas, viduje susmaigstyti basliai, viduryje tuščias ratas, aplinkui nuo pat žemės iki stogo suolai. Susėdome. Užgriežė. Laukiame kas čia bus do komedijos. Žiūri-me arkliai įbėga. Arkliai, kaip pridera: su kojomis, su galva, ir uodega savo vietoje, bet jau jų mokytumas nesvietiškas. Visus šokius pašoka. Na, sakau, tam tikrus versitetus išėję.

— O ant šitų turnikų tai, rupūžės, išdirba štukas! — įspraudė savo nuomonę geriausias kuopos gimnastas eil. Švamba.

— Taigi, o tie kudlotieji... liūtai, tai strošnybės...

— Sovesom ne baise, aš to mesleje, ar any gyve?

Su mašinoms paderbte, — flegmatiškai pareiškė žemaitis eil. Lapatošius.

— Eik po velnių! O kodėl jie taip staugia ir šiaip visai gyvi?

— Vo gramapons į vedo inkešts, todėl er kauk, kap pašėles...

— Eik sau kvaily, padirbs, mat, kas gyvus žvėris. Aš pats mačiau, kaip juos šėrė, — nustelbė flegmatiškąjį Lapatošių kuopos ūkvedis Liamka.

— Na, o koku būdu tą visą velniavą atgabeno pas mus. Juk sako, kad jie tik šiltuose kraštuose gali gyventi, o be to strošniai baisi ir dideli. Va, kaip ir dramblių, jo nei panešti, nei pavesti, nei pavežti... Ot, kad taip gautų pamatyti tą viską namiškiai, o dar Marytė mano...

— Tavo nomeškio er blosas pastepto iš baimės.

Eil. Klumpė piktai pažvelgė į savo bendrą Lapatošių, kažką panašiai į „o tai kvailas rupūžė“ pramurmėjo ir tęsė toliau:

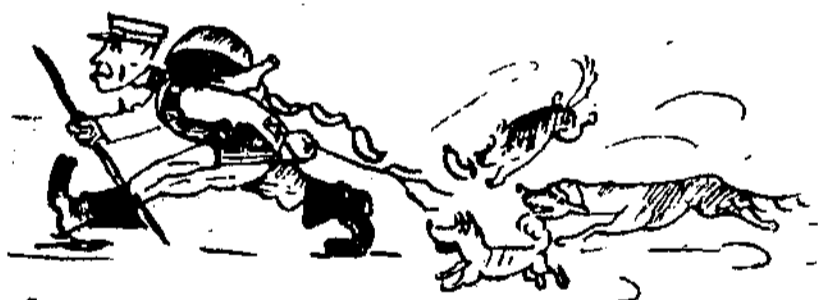
— Šiaip ar taip, bet vis dėlto baisia įdomu. Sugrįžęs namo daug ką galėsiu papasakoti...

O naktį eil. Klumpė sapnavo, tarytum jis tiek įsidrąsinęs, kad su visais cirko žvėrimis ant dramblio nugaros darė painiausias gimnastikines piramides.

Benerumša.

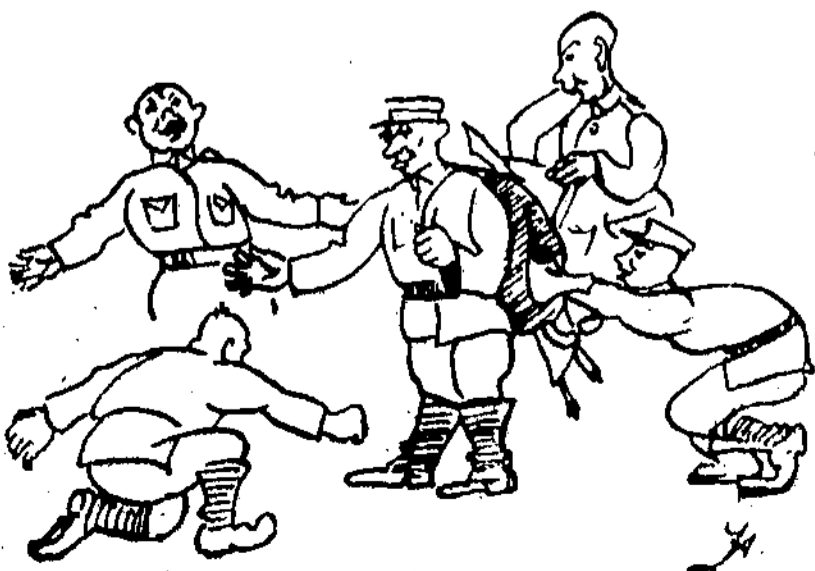
Kumpius beganant.

1.

Užio komandos grandinis, iš atostogų žingsniuoja. Kumpių, dešrų prikabinęs, net per akis prakaituoja. Ir tie durniai — šunes lydi, Ką jie mato, gal pavydi?

2.

Draugai mato, kumpius velka. — Sveikas, drauge, kaip gyvuoji?

Regi, ir kumpiai netelpa, gal ir mums, sveiks kiek aukoji.

— Nėr durnių visus vaišinti. —

Į palovę viską deda.

— Dabar galėsiu vėdinti. —

Dešimt metų nėra bado. —

3.

Grandinis guli — sapnuoja... Jis ten... rojūj alų geria.

Dešros kumpiai tintiluoja...

O vynas pro širdį neria.

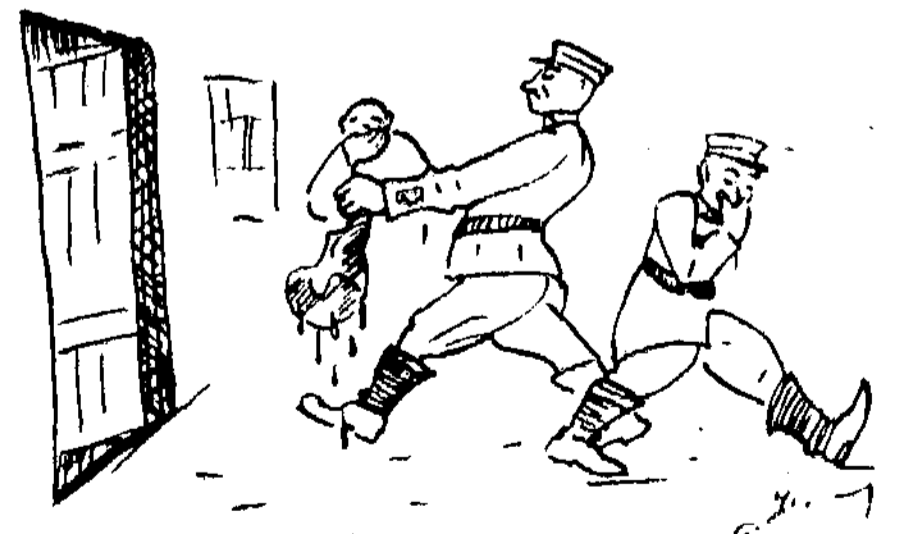
Ir tarnai, tik apie kojas,

Vaikšto, dairos patarnauja.

Kažkas nosim pabaksnojo,

žiūri?! pelės bepuotauja.

4.

Rytą žiūri, uosto kumpj. O, draugai nosis suėmę. Rodos, jautis saulėj šunta. Ir, į balą kumpius trėmė.

Liudas Viliamėlis.

Naujos knygos.

Gudonai (gotai) lietuvių tautos giminaičiai. Traktatas apie gudonų etnologiją, istoriją, gudonų viešpatavimą Italijoje ir Spanijoje, numizmatiką, kalbą, pavardes etc. Parašė Dr. Aleksandras M. Račkus. Chicago. 1929.

Plačiai yra vartojamas lietuvių kalboje žodis „gudas“. Vartoja jį ne tik gudų (baltgudžių) tautą pažymėdami, bet ir savo kaimynus bardami. Matyti, labai įkyrėjo gudai lietuviams, kad net tą žodį keiksmu pavertė, o iš senovės yra dar žinoma dainelė — maldelė: „Perkūne dievaiti, nemušk žemaitį, o mušk gudą, kaip šunį rudą“, rodo, kad iš tikrųjų gudų ir lietuvių tautų santykiai buvo blogi.

Mūsų žmonių išgarbinti „gudai“ ir yra minėto veikalo senoviška gudonų bei gotų tauta, kuri, kaip autorius nori išrodyti, buvo labai lietuviams gimininga. Šią savo nuomonę autorius remia kai kuriais istoriškais faktais, numizmatikos (monetų mokslo) daviniais, o ypatingai gotų ir lietuvių kalbų palyginimu.

Kiek dėl šio klausimo autorius yra teisingas, sunku spręsti, bet reikia pabrėžti, kad iki šiol daugelis mokslininkų buvo tos nuomonės, jog senovės gotai (gudai) daugiau giminingi buvo senovės germanams, negu lietuviams-aiščiams.

Reikia pažymėti, kad panašios teorijos dėl lietuvių giminingumo su įvairiomis senoviškomis tautomis yra skelbiamos jau ne kartą. Dar praeito amžiaus pradžioje Vilniaus universiteto prof. Lelėveli skelbė, kad lietuviai yra giminingi vienai gotų-gudų tautos šakai — gerulams. Dr. J. Basanavičius visą savo gyvenimą trūso, kad išrodytų lietuvių ir senovės graikų giminingumą. Pagaliau yra ir ukių keistuolių, kurie stengėsi išrodyti, jog lietuvių tauta ir kalba yra giminingos senovės žydų (hebrajų) ir net kinų tautoms ir kalboms ir, kad lietuviai senovėj gyveno kuo ne visam pasaulyje, kur paliko savo vietovardžių.

Tačiau tai tik teorijos, kaip ir dr. Račkaus gotų-lietuvių giminingumo teorija, yra tik spėliojimai, kartais kuriais-ne-kuriais daviniais paremtos, kai norima tiksliau atvaizduoti mūsų tautos praeitį.

Kiek kurioje teorijoje tiesos, sunku pasakyti, bet svarbu yra pabrėžti viena, kad visos jos iš dalies vis dėlto yra teisingos, o iš mažų dalių su laiku susidarys ir vienas aiškus mūsų praeities vaizdas. Kol kas visos šitos teorijos yra štai kuo teisingos.

Dėl kalbos grynumo ir jos gramatiškų ypatybių lietuvių tauta laikoma seniausia Europoje bei indoeuropiečių kalbų šeimoje. Tai kalbų šeimynai, be lietuvių, priklauso daugelis dabartinės ir senovės Europos tautų. Visos jos pradžioje sudarė vieną tautą, kalbėjusią viena kalba. Dėl natūralaus kalbos vystymosi dėsnio toje prokalbėje atsirado šnektų, tarmių, o pasikeitus kuria nors tarme kalbantiesiems jų gyvenimo sąlygoms, tos tarmės pavirto atskiromis kalbomis, kurios tuo būdu pažymėjo ir naujas tautas. Tad visos tautos: lietuviai, slavėnai, germanai, lotynai, gotai (gudai), graikai, senoviški Indijos gyventojai — arijai ir kitos, kurių kalbos yra kilusios iš vienos bendros prokalbės yra tarp savęs giminingos. Pavyzdžiui, kas panašaus yra tarp lietuviško žodžio bitė ir slaviško „pčela“, tuo tarpu tų visai skirtingų savo garsais žodžių šaknis yra ta pati „bč“, kuri ryškiau pažymima lenkų kalboje: p(b)szczola. Tuo būdu, kad ir savotiškai priminęs lietuvių — gotų giminingumą, dr. A. Račkus yra teisingas ir jo darbas negali nepatarnauti tikslesniam mūsų praeities pažinimui.

Iš dr. A. Račkaus skelbiamos teorijos yra teisingas ir tas faktas, kad gotų (gudų) tauta senovėje buvo labai galinga ir stipriai politiškai organizuota, kad net galėjo užkariauti tokius kultūringus kraštus, kaip Italiją ir Ispaniją. Gotų protėvynė buvo artimoj kaimynystėj su kitomis indoeuropiečių tautomis: germanais, slavėnais, aiščiais (lietuvių protėviais) ir buvo, kaip spėjama, dabartiniam Vokietijos krašte. Būdami labai kultūringi ir valstybiškai stiprūs, gotai turėjo labai didelės įtakos savo kaimynams, o kai kuriuos iš jų, vieną slavėnų tautą, kuri gyveno gretimai su lietuviams, visai užkariavo, ir nuo to laiko tai slavėnų tau-

tai lietuviai ir primetė gudų bei baltgudžių vardą, nors tai yra visai kita, negu tikrieji gotai. Be abejo, puldavo gotai ir lietuvių protėvius ir labai jiems įkyrėdavo, jei tekėdavo net maldauti Perkūno pagalbos. Tačiau, matyti, mažai padėdavo galingasai Perkūnas. Lietuviai ėmėsi ginklo, skolindamiesi nuo užpuolikų ir kariavimo būdą ir pačius ginklus. Prof. K. Būgos išrodymais iš gotų kalbos lietuvių kalbon yra patekę šie žodžiai: šarvas, šalmas, rykis (valdimieras, valdytojas, vadas), iš kurio yra kilęs ir dabartinis mūsų žodis rikiuotė ir kiti. Šie žodžiai yra mums labai reikšmingi, nes rodo, kad dar III—V amž. prieš Kristaus gimimą lietuviai mokėjo ginti savo laisvę.

Tuo būdu minėta knyga rimtam ir gerai išsilavinusiam kariui — skaitytojui bus labai įdomi. P. T-ka.

Galvosūkis 23 nr.

(vertinamas 1 tašku).

Tėvas turėjo 3 sūnus. Mirdamas paliko tokio turinio testamentą:

Viso mano turto lieka 11 (vienuolika) arklių, kuriuos turite pasidalinti tarp savęs kaip nurodyta: Vyresnysis gauna $\frac{1}{2}$ visų arklių, antrasis gauna $\frac{1}{4}$ visų arklių, jaunesnysis gauna $\frac{1}{6}$ visų arklių.

P a s t a b a: arkliai turi būti padalinti sveikais skaičiais.

Sūnūs, atradę tėvo palikimą, pradėjo dalinti turtą, bet niekaip negalėjo lygiomis pasidalinti ir pradėjo bartis, ginčytis ir t. t. Tuo keliu ėjo senukas, kurs išgirdęs besidalinančių brolių ginčus, pagalvojo, ir jų prašomas padalino taip, kad kiekvienas gavo savo tikrąją dalį.

Kaip jis tai padarė?

Galvosūčio 21 nr. sprendimas.

	16 ltr. ind.	11 ltr. in.	6 ltr. ind.		16 ltr. ind.	11 ltr. in.	6 ltr. ind.
Iki pilstymo	16	—	—	Po VIII perpylimo	9	7	—
Po I perpylimo	10	—	6	IX	3	7	6
II	10	6	—	X	3	11	2
III	4	6	6	XI	14	—	2
IV	4	11	1	XII	14	2	—
V	15	—	1	XIII	8	2	6
VI	15	1	—	XIV	8	8	—
VII	9	1	6				

Gerai išsprendė šie asmens: 1) vyr. pusk. Kazys Vadžisius (1 p. p. št.), 2) jaun. pusk. Verzeckas (gelež. kp.), 3) eil. V. Urbutis (Karo Lig. k-da), 4) jaun. pusk. Br. Jasiūnas (gelež. kp.), 5) Al. Rėza (Kar. Teismas).

Redakcijos atsakymai.

Česnaičiui. Tamstos straipsnio „Alytus“ nespausdinsime nes tuo reikalu eina paruošiamieji darbai ir tuojau viskas bus sutvarkyta.

Virš. Mališauskui. Tamstos str. „Opus klausimas“ dėlai liktinių puskarininkių — raštininkų atostogų nedėsim, nes tuo reikalu pakanka kreiptis į savo dalies vadą, o ne į skaitančią visuomenę. Be to, juk Tamsta nežinai, kaip kifos dalys tuo reikalu tvarkosi, todėl negalima bendrai už visus kalbėti. Šį str. pasiuntėm dalies vadui.

Vyr. pusk. A. Jatkūnui. Šį kartą atsiųsti Tamstos rašinėliai silpni: nevykusios temos paimtos ir ne tokios reikšmingos kareivių gyvenime. Prašytume daugiau rašyti ta pat kryptimi ir įdomesnių karikatūrų pridėti. Kiek matyti, Tamsta galėtų karikatūrų duoti ir jumoristikos parašyti.

P. Baltušui. Prašyk komandos keliu, jei vadas ras galimu, tai patenkins.

Ramužių Gojui. Eilės „Vėl saulutė atūtėjo“ silpnos. Nedėsim.

Juliui Jašui. Eilės „Suglaudusiam sparnus“ silpnos. Nedėsim.

Sakalauskiui. Tuo klausimu gali atsakyti pulko vadas.

Kaina visiems.: metams 8 lt., pusmečiui 4 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Atskiras nr. — 30 ct. Skelbimai: petito eilutė 50 ct.; prieš tekstą dvigubai. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius kpt. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.